

Y Grŵp Trawsbleidiol ar Hosbisau a Gofal Lliniarol 23 Medi 2020, 8:30-9:30

CPG Hospices and Palliative Care 23 September 2020, 8:30-9:30

Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol a Chymru Garedig yn ystod cyfnod Covid-19 (a gynhaliwyd drwy gyfwrng Zoom)

Cofnodion | Minutes

Yn bresennol | Attendance

Mark Isherwood AS (Cadeirydd)	Jennifer Ramsay, yn cynrychioli Paul Davies AS
Dr Dai Lloyd AS	Leo Holmes, yn cynrychioli Jeremy Miles AS
Rhun ap Iorwerth AS	Heledd Roberts, yn cynrychioli Rhun ap Iorwerth AS
	Ryland Doyle, ymchwilydd, Mike Hedges AS

Anne O'Regan, ACE	Kate Williams,
Bethan Edwards, BHF Cymru	Kim, ACE
Catrin Edwards, Hospice UK (Ysgrifennydd)	Laura Hugman, Hosbis yn y Cartref Paul Sartori
Ceridwen Hughes, Same but different	Lesley Bethell, Cadeirydd Cymru Garedig
Dan Steer, Together for Short Lives	Jake Smith, Marie Curie Cymru
Deborah Ho, Tŷ Hafan	Lynette Hartman, ACE
Dominic Carter, Hospice UK	Marika Hills, Macmillan Cymru
Elin Llyr, Deryn	Dr Mark Taubert, Ymgynghorydd Meddygaeth Liniarol ac Arweinydd Clinigol AFCP
Emma Saysell, Gofal Hosbis Dewi Sant	Matt Greenough, Tŷ Hafan
Eunice, Cyfeillion Coedpoeth	Monica Reardon, Marie Curie
Grant Usmar, Hosbis y Cymoedd	Patricia Walters, Cyfeillion Coedpoeth
Cryer Hazel, ACE	Rini Jones
Iain Mitchell, Hosbis Sant Cyndeyrn	Sue Williams
Jo Oliver, BHF Cymru	Thomas Davies, Macmillan Cymru
Dr Julian Abel, Compassionate Communities UK	Rob Jones, Tŷ Hafan
Dr Karen Pardy, Clwstwr Meddygon Teulu De-orllewin Caerdydd	Tracy Livingstone, Hosbis Tŷ'r Eos
	Trystan Pritchard, Hosbis Dewi Sant

Ymddiheuriadau | Apologies

Angela Burns AS	Helen Mary Jones AS
Jayne Bryant AS	Llyr Gruffydd AS

Croeso

Agorodd y Cadeirydd Mark y cyfarfod gan groesawu pawb i ail gyfarfod rhithwir y Grŵp Trawsbleidiol ar Hosbisau a Gofal Lliniarol, a hwn hefyd oedd y Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol. Byddai'r Grŵp Trawsbleidiol yn troi ei sylw eto at ei waith arfaethedig o ystyried rôl Cymru Garedig ac, yn ystod y cyfarfod hwn, ystyriwyd Cymru Garedig yn ystod Covid-19. Cafodd yr aelodau eu tywys o amgylch prosiectau cymunedau caredig drwy gyfrwng recordiadau fideo yn hytrach na drwy'r ymweliadau safle a oedd wedi'u cynllunio cyn y pandemig. Mae'r fideos hyn ar gael ar [restr chwarae Youtube y Grŵp Trawsbleidiol](#), dan ofal Hospice UK.

Dyddiadur digidol | Video diary

Gwaith Coedpoeth Caredig <https://www.youtube.com/watch?v=OdrLZ6Wa3zU&rhestr=PLmKts5pTz0WwW8Bhrys-FAMLdWv9W4WdM&mynegai=2>

Ar ôl y fideo, dywedodd Pat Walters, aelod o Gyfeillion Coedpoeth, bod dementia ar y cleient yn y ffilm a bod y cyfeillio yn rhyw fath o gefnogaeth iddo ef ac i'w wraig a oedd yn gofalu amdano. Mae'r mudiad yn canolbwyntio ar feithrin perthynas â'r teulu cyfan a'u cynorthwyo. Dywedodd Tracy Livingstone fod model Cymunedau Caredig yng ngogledd-ddwyrain Cymru yn cael ei hyrwyddo gan Hosbis Tŷ'r Eos drwy gynnig hyfforddiant cynefino a chymorth ond roedd y grwpiau cymunedol, meddai, yn annibynnol ac yn monitro'u hunain.

Cyfarfod Cyffredinol Blynyddol / Annual General Meeting

Rhoddodd Mark Isherwood AS y gorau i'w swydd fel Cadeirydd.

Cynigiodd Rhun ap Iorwerth AS y dylid ailethol Mark Isherwood yn Gadeirydd. Cafodd y cynnig ei eilio gan Dr Dai Lloyd AS a Jenny Ramsay ar ran Paul Davies AS.

Cafodd Mark Isherwood ei ethol yn Gadeirydd y Grŵp Trawsbleidiol ar Hosbisau a Gofal Lliniarol ar gyfer 2020/21.

Rhoddodd Catrin Edwards y gorau i'w swydd fel Ysgrifennydd

Cynigiodd Dai Lloyd y dyid ailethol Catrin Edwards ar ran Hosbis UK i ymgymryd â'r gwaith ysgrifenyddol. Cafodd y cynnig ei eilio gan Rhun ap Iorwerth, Mark Isherwood a Jenny Ramsay ar ran Paul Davies AS.

Cafodd Catrin Edwards ei hethol yn Ysgrifennydd

Cofnodion y cyfarfod diwethaf | Minutes of the last meeting

Cadarnhaodd Tom Davies fod y cofnodion yn gywir.

Y wybodaeth ddiweddaraf am y camau gweithredu:

- Cyllid brys ar gyfer hosbisau. Mae disgwyl i'r trefniadau presennol barhau tan fis Mawrth 2021, ac y bydd y terfyn gwreiddiol, sef £6.3 miliwn, hefyd yn parhau. Cynhaliwyd cyfarfodydd rhwng yr hosbisau a'r Bwrdd Gofal Diwedd Oes bob yn ail fis, a'u cofnodi mewn dyddiaduron.

- Bydd y Grŵp Trawsbleidiol ar Hosbisau a Gofal Lliniarol yn cynnal cyfarfod ar y cyd â'r Grŵp Trawsbleidiol ar Angladdau a Phrofedigaeth ar 10 Tachwedd, am 6pm. Bydd profedigaeth yn dilyn Covid ar yr agenda.
- Sylwch: Adroddiad cyntaf y Pwyllgor Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Chwaraeon ar yr ymateb i Covid, gan gynnwys cyflenwi Cyfarpar Diogelu Personol i hosbisau.

Taith tywys rhithiol | Virtual tour

Clwstwr Meddygon Teulu De-orllewin Caerdydd

<https://www.youtube.com/watch?v=-AAtt66AnAE&rhestr=PLmKts5pTz0WwW8Bhrys-FAMldWv9W4WdM&mynegai=1&t=1s>

Dywedodd Dr Karen Pardy mai dim ond ciplun o brosiect mawr a welwyd yn y fideo. Bydd fersiwn hirach ar gael ar sianel Youtube cyn bo hir.

Esboniodd Hazel Cryer sut mae'r gwaith datblygu cymunedol yn ymwneud â helpu pobl i ddatrys eu problemau eu hunain, gan gynnwys problemau na fyddai meddygon teulu yn gallu mynd i'r afael â nhw.

Nododd Hazel y byddai'n ddefnyddiol cysylltu â sefydliadau eraill sy'n gwneud gwaith tebyg.

Covid Caredig? | Compassionate Covid?

Cyflwyniad Dr Julian Abel a Dr Mark Taubert - sleidiau

Creating a compassionate country

- National steering group made up from political support, business leaders, educational leaders, religious leaders, media, unions, health and social care leaders, and environmental leaders.
- Local steering committees made up from local equivalent leaders.
- Local committees focus around a work programme of implementing the Compassionate Cymru charter and feed into the national committee to report progress.
- Community development workers are the key people who will instigate projects on the ground

Benefits of Compassionate Cymru

- Become the first country in the world to become a compassionate country and become an international example
- Compassionate organisations, education, religious bodies, civic structures, media, museums and galleries etc
- Build the resilience of communities from the ground up, using a whole community approach
- Recognise the proud history of strong Welsh communities
- Increase social cohesion, decrease loneliness and increase the health and wellbeing of the nation.

What is needed

- 2 community development workers for a 3 year period
- Administration support
- Support of Compassionate Communities UK – world leaders in compassionate communities
- Look for future resource from non governmental sources during first 3 years

Dyweddodd Mark y gallu i rannu gwybodaeth a chreu cysylltiadau'n allweddol i'w gwaith. Mae potensial y byd digidol yn sylweddol: defnyddiwyd dyfeisiau i greu cysylltiad rhwng pobl mewn ysbytai â'u teuluoedd ac i roi cymorth ysbrydol iddynt.

Dyweddodd Lesley Bethell wrth y Grŵp fod tair swydd yn cael eu datblygu / y byddai pobl yn cael eu recriwtio iddynt er mwyn helpu i roi cynllun Cymru Garedig ar waith. Dywedodd Marika Hills fod Macmillan yn cynnig cymorth ariannol a chymorth ym maes datblygiad mewn perthynas â'r swyddi hyn.

Roedd hyn, meddai Mark Isherwood, yn gydnaws â datblygu cymunedau ar sail asedau, a gaiff eu harwain o'r gwaelod i fyny.

Gofynnodd MI a yw pobl yn fwy agored ynglŷn â siarad am farwolaeth a'r broses o farw. Yn ôl JA, roedd angen newid natur y sgwrsiau am gynllunio gofal ymlaen llaw a chynllunio gofal ar gyfer y dyfodol ac, yn hytrach na chanolbwyntio ar 'lle' y byddai pobl yn dymuno marw, dylid trafod 'yr hyn sy'n bwysig', a chaniatáu i bobl fyw'n dda hyd at y diwedd.

Dyweddodd JA fod dros filiwn o bobl wedi gwneud gwaith gwirfoddol yn y DU ers Covid-19 a bod 4,000 o grwpiau cydgyfwrth wedi'u sefydlu.

Dylai pobl gael eu hystyried yn 'ddinasyddion' yn gyntaf, yn hytrach na'n wirfoddolwyr.

Mae angen system sy'n cydnabod pwysigrwydd cysylltiadau cymdeithasol, nid gofal iechyd yn unig.

Mae Compassionate Communities UK, ynghyd â RCGP a grwpiau eraill, wedi cyflwyno ymateb i ymchwiliad y Pwyllgor Dethol Iechyd a Gofal Cymdeithasol yn San Steffan gan nodi rôl cymunedau yn yr ymateb i Covid-19.

Camau i'w cymryd: Bydd y grŵp yn cael copi o'r ymateb hwn er gwybodaeth.

Nododd Patricia Williams ei bod yn bwysig gwybod am yr hyn sydd eisoes yn digwydd mewn cymunedau, a chefnogi gwirfoddolwyr yn y fenter hon.

Dyweddodd Janette Bourne fod Gofal mewn Galar Cruse wedi nodi cynnydd yn y galw am ofal i'r rhai mewn galar. Mae'r dull perthynol o weithredu roedd JA yn cyfeirio ato eisoes yn digwydd yng Nghymru ac yn helpu i gyfeirio pobl at y cymorth priodol. Mae Dr Idris Baker wedi cael y dasg o sefydlu Grŵp Llywio i fwrw ymlaen â'r gwaith o ddatblygu fframwaith profedigaeth cenedlaethol ar gyfer Cymru.

Gofynnodd MI a oedd un wers amlwg o gyfnod Covid-19 y gallai Cymru Garedig ei dysgu. Tanlinellodd JA bwysigrwydd cynnal diddordeb gwirfoddolwyr a rôl cysylltiadau cymdeithasol wrth ailadeiladu.

Er gwaethaf ei gefndir proffesiynol fel Ymgynghorydd Meddygaeth Lliniarol, awgrymodd MT na ddylai marwolaeth a'r broses o farw fod yn or-feddygol. Mae cymunedau'n bwysig ac ni ddylid credu ei bod yn anarferol marw gartref neu gysylltu â pherthynas sy'n marw o bell pan na all teuluoedd fod yn bresennol.

Dyweddodd Tracy Livingstone fod yn rhaid i Gymunedau Caredig ganolbwyntio ar ddiwallu anghenion penodol y gymuned.

Dyddiadur digidol | Video diary

Sir Benfro Garedig ar waith

Ymunodd Luke Conlon â'r grŵp yn bersonol i drafod sut y maent yn gweithio yn Sir Benfro. Cyn cyfnod Covid-19, roedd prosiect blwyddyn o hyd ar waith yn Ysbyty Dosbarth De Sir Benfro, ac mewn dau gartref gofal, i annog pobl i sgwrsio am Gynllunio Gofal Ymlaen Llaw ac i ddarparu gofal a chadw cwmni i bobl i sicrhau nad oes unrhyw un yn marw ar ei ben ei hun. Tua £10,000 oedd y gyllideb flynyddol, sy'n fach, ond roedd digon o amser ac egni'n cael ei fuddsoddi yn y cynllun.

Yn ystod Covid-19, treuliodd y tri gweithiwr bedwar mis fel Cynorthwywyr Gofal Iechyd yn yr ysbyty yn cynorthwyo'r rhai a oedd yn marw ar eu pennau eu hunain ac i gadw cwmni iddynt - nid oedd gan staff clinigol eraill yr amser i wneud hynny bob amser.

Ers Covid, cafodd rhai gweithgareddau eu cynnal, gan gadw pellter cymdeithasol, fel taith gerdded Good Grief ar hyd y traeth a chwrs gwneud bara ar-lein i ddynion sy'n gofalu am berthnasau sy'n marw.

Nid cystadleuaeth yw caredigrwydd; Dylai Cymru ddatblygu'n genedl garedig ond nid oes angen iddi fod ar y brig.

Dyddiadur fideo: <https://www.youtube.com/watch?v=aBqJPnZhbEA&rhestr=PLmKts5pTz0WwW8Bhrys-FAMLdWv9W4WdM&mynegai=3>

Cyfeiriodd MI at y sylwadau blaenorol ynghylch a ddylai Cymru Garedig ymwneud â marwolaeth a'r broses o farw neu â'r system ehangach.

Dyweddodd JA fod y dull o weithredu fel cymuned gyfan yn gwella canlyniadau ar draw y system iechyd a gofal ehangach. Rydym yn hybu iechyd a lles drwy greu cysylltiadau cymdeithasol yn ogystal â drwy wasanaethau gofal iechyd traddodiadol.

Nododd PW fod y cymorth a gynigir i'r rhai y mae marwolaeth a'r broses o farw'n effeithio arnynt yn rhan annatod o'r cymorth a gynigir gan y gymuned ehangach.

Dyweddodd MI na ddylai hosbisau fod yn gyfrifol am roi pob agwedd ar gynllun Cymunedau Caredig ar waith, ond dylent helpu eraill i wneud hynny. Rhaid i'r byddau iechyd a'r awdurdodau lleol ysgwyddo mwy o gyfrifoldeb dros y gwaith hwn.

Diwerddariadau arwyddocaol | Significant updates

- Taliadau bonws o £500 i ofalwyr: Gall staff hosbisau sy'n gweithio i'w gwasanaethau Hosbis yn y Cartref a reoleiddir gan CIW, fel darparwyr gofal cartref, fod yn gymwys i gael y bonws gweithiwr gofal cymdeithasol, gwerth £500. Nid yw staff tebyg i Gynorthwyr Cymorth Gofal Iechyd, sy'n gweithio mewn lleoliadau hosbis eraill, yn gymwys.
- Wythnos Gofal Hosbis 5-11 Hydref - y thema eleni eto yw 'Dyma beth y mae'n ei gymryd'.

UFA | AOB

Defnyddiodd Ceridwen Hughes y blwch sgwrsio i rannau ei phrofiad o ofalu am ei mam wrth iddi farw gartref yn ystod cyfnod y cyfyngiadau. Cafodd ei theulu drafferthion mawr cael cymorth i'w mam, yn enwedig o ran rheoli poen yn ystod y tair wythnos a arweiniodd at ei marwolaeth. Ar ôl cael cadarnhad bod ganddi ganser angheuol a nodi ei bod yn dymuno marw gartref, ychydig iawn o wybodaeth a roddwyd i'r teulu ar sut i baratoi ar gyfer ei marwolaeth. Mae chwaer Ceridwen yn nyrs ac roedd yn hapus i ofalu am ei mam gartref, ond er gwaethaf ei phrofiad meddygol, ni wnaeth unrhyw beth ei pharatoi ar gyfer yr anawsterau yr oedd yn rhaid iddynt eu hwynebu. Roedd yr holl brofiad yn anoddach oherwydd Covid, gan fod eu meddyg teulu yn gwrthod ymweld â'u mam gartref, ac nid oedd y teulu'n teimlo bod fawr neb yn gwrandao arnynt chwaith pan oeddent yn ceisio cael gafael ar feddyginiaethau lladd poen effeithiol. Ffilmiodd Ceridwen gyfweiliad gyda'i chwaer yn ystod y cyfnod pan oeddent yn gofalu am eu mam, sy'n cynnwys lluniau o'u mam mewn poen. Mae'r teulu'n awyddus i rannu eu profiad yn y gobaith y gallant dynnu sylw at yr angen i ddatblygu cymorth mwy cydgysylltiedig i deuluoedd pan fydd eu hanwyliaid yn dewis marw gartref yn hytrach na mewn lleoliad meddygol. Mae'r teulu'n hapus i'r Grŵp weld y fideo. Os yw aelodau'r Grŵp yn dymuno gweld y fideo hon, ewch i <https://www.youtube.com/watch?v=-dfD4klURnE&nodwedd=youtu.be> Sylwch fod y fideo'n cynnwys delweddau sensitif o fam Ceridwen yn ystod wythnos olaf ei bywyd.

Mae'r Grŵp yn ddiolchgar i Ceridwen am rannu ei phrofiad ac yn estyn ei gydymdeimlad cywiraf ati hi a'i theulu.

Os hoffech siarad â Ceridwen am ei phrofiadau, cysylltwch â hi drwy'r e-bost: Ceri@samebutdifferentcic.org.uk neu dros y ffôn: 07971 983028.

Camau i'w cymryd: Lesley Bethell i weithio gyda Ceridwen i gyflwyno'i phrofiad i'r Bwrdd Gofal Diwedd Oes.

NEXT MEETING / CYFARFOD NESAF

10 Tachwedd 2020 6-7: 30pm, cyfarfod ar y cyd â'r Grŵp Trawsbleidiol ar Angladdau a Phrofedigaeth

20 Ionawr 2021 8:30-9:30